

SDG 10: Méně nerovností

Snížit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi

OSN chce v tomto cíli prosazovat snižování nerovností jak mezi jednotlivými zeměmi, tak uvnitř států samotných. Prosazuje zvýšení příjmu nejchudších 40 procent populace na úroveň vyšší, než jej celostátní průměr. OSN usiluje také o větší vliv rozvojových států na rozhodování v mezinárodních institucích, stejně jako rovné příležitosti pro všechny bez ohledu na věk, pohlaví, etnický původ, náboženské vyznání či ekonomické postavení.

VIDEO MATERIÁL

Video je možné využít v hodině jako podpurný materiál:

ZDROJ: <https://youtu.be/G-9LfUNiuQA>

AKTIVITA – MIGRACE / 45 minut

Pomůcky: papíry, tužky, balicí papíry, pastelky, fixy

1. Úvodní aktivita: Co je migrace? (10 minut)

V této aktivitě si žáci ve skupinách zodpovědí otázky související s migrací a pochopí, co je to migrace.

Učitel rozdělí studenty do skupin po 4-5 žácích, každá skupina obdrží papír a tužku. Vysvětlí jim, že budou odpovídat na otázky a na papír budou psát počet studentů (počítaných za celou třídu), kterých se otázka týká v kladné odpovědi. Pro pochopení na ukázkou začne učitel jednoduchou otázkou. Př. Kdo ve třídě má černé vlasy? Každá ze skupin napíše na papír počet studentů z celé třídy s černými vlasy. Se studenty si po zodpovězení otázek učitel zrekapituluje jejich odpovědi (čísla) a rozebere je s nimi. Na závěr se učitel studentů zeptá, jestli ví, na co se jich vlastně ptal. Jednotlivé dotazy se dále budou týkat tématu migrace: např. Kolik z vás se potkalo s cizincem ve vašem městě/vesnici? Kolik z vás učil angličtinu rodilý mluvčí? Kolik z vás vycestovalo na dovolenou do Evropy? Kolik z vás vycestovalo na dovolenou s pasem a vízem? Apod.

Postupně se se studenty dostaneme k tomu, že se jedná o pohyb – cizím slovem migrace. Pohyb odněkud někam, pohyb po zemi, vodě a ve vzduchu. Studenti si uvědomí, že migrace se týká nás všech.

2. Aktivita: Strom migrace (25 minut)

Studenti vymyslí základní příčiny a důsledky migrace a také hledají řešení příčin i důsledků (pozor, jsou pozitivní i negativní). Zaznamenají je do stromů migrace v každé skupině.

STROM MIGRACE – formát papíru – A2

Kmen: migrace (téma, kterým se budou zabývat)

Kořeny: důvody, proč lidé migrují

Větve: důsledky existence migrace pro migranty, nemigranty, atd. (např. rozmanitost) (mohou být jak pozitivní tak i negativní!)

Plody: možná řešení – měla by se vztahovat pouze k nedobrovolné migraci a jejím příčinám (např. pokud jedna z příčin je konflikt či válka, pak by řešení mohlo být: mírové rozhovory, zrušení zbrojního průmyslu, podíl žen na vládnutí, atd.)

Informace ke stromu migrace

Kořeny – příklady příčin migrace (jak dobrovolné, tak i nedobrovolné) – konflikty, války, pronásledování (etnicita, náboženství, politika), přání vidět jiné části světa, kariéra, studium, láska, rodina,

klimatická změna, přírodní pohromy, chudoba, špatná společenská či ekonomická situace, diskriminace, atd.

Větve – příklady důsledků migrace (pozitivní i negativní) – kontakt s různými kulturami, rozmanitost uvnitř společnosti, obohacení, “odliv mozků”, nárůst populace v EU, růst měst (urbanizace), slumy, nelegální migrace, ztráta kořenů, domova, rodiny, negativní postoje k imigrantům, rostoucí rasismus, nárůst xenofobie, nelegální práce, atd.

Plody – příklady řešení kořenů (příčin) nedobrovolné migrace – demokracie, svoboda projevu a náboženství v jiných zemích, vyšší stupeň vzdělání v rozvojových zemích, zastavení klimatických změn (méně létání, šetření energií, nákupy místních produktů...), žádné nukleární zbraně a vojenský průmysl, spravedlivější obchod, sociální systém v rozvojových zemích, atd.

3. Aktivita: Prezentace stromů migrace a shrnutí (10 minut)

Jednotlivé skupiny představí ostatním stromy migrace, pedagog strom nakreslí na tabuli a do něj zaznamenává všechny nápady jednotlivých skupin. Skupiny si po aktivitě, pokud je dost času, navzájem prohlédnou. Pedagog se zaměří také na pozitivní aspekty migrace.

Zdroj: ADRA, o.p.s., projekt Opravdový svět, program Migrace, odkaz:

<http://www.adra.cz/opravdovysvet/nabidka-pro-skoly/stredni-skoly#Migrace>

Základní pojmy:

Azyl

je forma mezinárodní ochrany (povolení k pobytu), kterou poskytuje stát občanům třetí země, kteří z různých důvodů (politických, náboženských, národnostních atd.) pociťují oprávněné ohrožení života či bezpečnosti při setrvání ve své zemi původu.

Azylant je tedy člověk, který požádal o udělení azylu a kterému byl azyl udělen.

Cizinec

je občan jiné země pobývajícím na území ČR. Občané EU mají práva nejvíce podobná občanům ČR. Občané tzv. třetích zemí (tedy ani ČR, ani EU) lze ještě dělit na cizince bez vízové povinnosti (vstup do země bez víza, např. USA, Kanada), a cizince s vízovou povinností (musejí žádat o vízum, na vízum není žádný nárok, nemusí být uděleno)

Dlouhodobý pobyt

O dlouhodobý pobyt lze požádat místo žádosti o prodloužení víza nad 90 dnů. Lze jej udělit na dobu delší než 1 rok. Oproti vízu má povolení k dlouhodobému pobytu určité výhody, kterými zvyšuje právní postavení svého držitele: na jeho udělení zřejmě je – v případě splnění podmínek – právní nárok a lze změnit účel pobytu.

Emigrace

Emigrovat = odejít odněkud. V oblasti mezinárodní migrace se emigrací myslí odchod z jedné země do jiné země za účelem dlouhodobé změny místa pobytu. Za emigraci se označují i skupiny lidí, kteří

odešli do jiné země například z jednoho důvodu, v jednom období (pobělohorská emigrace, československá válečná emigrace).

Evropská unie – Schengen

Schengenská smlouva byla podepsána v roce 1985 v Schengenu. Jejím výsledkem je tzv. schengenský prostor, kde na společných státních hranicích nejsou kontroly a hranice je možné překračovat kdykoli a na jakémkoli místě. Od 12. prosince 2008 tvoří Schengen souvislé území 25 států. Kromě Velké Británie, Irsku, Kypru, Rumunska a Bulharska jsou do schengenské spolupráce zapojeny všechny členské státy EU. Patří k nim rovněž Norsko, Island a Švýcarsko. Západní část Evropy je tedy možné projet bez jediného zastavení od jižního cípu Španělska až k severnímu pobřeží Estonska.

Absenci hraničních kontrol na vnitřních hranicích kompenzuje rozsáhlá spolupráce a vysoké schengenské standardy, které stanovují pravidla v mnoha oblastech - od policejní a justiční spolupráce přes vízové a konzulární záležitosti až po ochranu osobních údajů. Z bezpečnostního hlediska mají opatření zabránit zneužívání svobody pohybu ke kriminálním aktivitám.

Hostitelská země/země původu

Země původu je stát, ze kterého žadatel přichází/utíká.

Hostitelská (přijímající) země je cílová země, ve které uprchlík/migrant plánuje/musí zůstat.

Imigrace

Proces usídlování cizinců na území daného státu. V české historii můžeme mluvit například o imigraci Slovanů na dnešní české území).

Imigrant

Česky též přistěhovalec. Pojem převzatý zejména ze zahraniční literatury, ať politické (například strategické dokumenty EU) či akademické. V českých zákonech není užíván, užívá se tam výhradně pojem cizinec. Výhodou pojmu imigrant je, že je neutrální, protože nenesé význam cizosti či (nevítané) odlišnosti, jako je tomu u pojmu „cizinec“.

Integrace

V České republice existuje Státní integrační program pro azylanty (SIP). Azylanti mají možnost se do programu přihlásit a v jeho rámci využít kurzu českého jazyka. Další součástí integračního programu je podpora nájemního bydlení azylantů: za určitých podmínek stát poskytne dotaci obci za to, že azylantům pronajme nájemní byt. Dotace může být určena i na dočasnou úplatu části nájemného soukromému majiteli.

Integrace cizinců (migrantů)

Integrace je proces začlenění imigranta do hostitelské společnosti, který je tak trochu ideální. Předpokládá, že se imigrant dokáže v nové společnosti vyznat, do určité míry se jí přizpůsobit (přijmout demokracii, dodržovat zákony, respektovat zvyky, naučit se novému jazyku), ale zároveň si zachová tolik ze své kultury a identity, aby se cítil dobře (kulturní návyky, oblečení, náboženství). Pro přijímající společnost zase integrace znamená, že imigrantovi umožní, aby se

stal jejím členem – nebude ho tedy vylučovat, odsouvat na okraj, ani ho nebude nutit, aby se zbavil své kultury a stal se stejný, jako členové většinové společnosti.

Mezinárodní ochrana

Ochrana cizího státního občana na území jiného státu. V ČR rozlišujeme silnější ochranu (azyl) a slabší (doplňková ochrana), která je pouze přechodným řešením.

Migrace

Označení pro geografický pohyb jedinců nebo skupin přes státní hranice. Rozlišení není vždy jednoznačné, lze říci, že v mnoha případech tzv. dobrovolných migrantů je mnoho donucení či prvky útěku, podobně v mnoha případech nucených migrantů je mnoho prvků vlastního rozhodování, volby nebo přípravy. Mezinárodní migrace se rozlišuje na legální a nelegální.

Legální migrant je takový člověk, který splňuje všechny podmínky zákonů zemí, mezi kterými se pohybuje, či kde žije. Nelegální migrant pak některou z podmínek či některé podmínky nespĺňuje, a to ne vždy dobrovolně či úmyslně.

Nelegální migrace

Migrace, která není zajištěna dokumenty, jež předepisuje právní řád státu, ve kterém migrant pobývá. Je to často situace komplexní, může velmi snadno nastat, a mnohdy je způsobena složitě nastaveným systémem pro vstup a pobyt migrantů. Migrant může na území státu nelegálně vstoupit, nelegálně pobývat (neprodloužení pobytu) nebo být nelegálně

zaměstnán. Může také území nelegálně opustit (tedy bez dokladu nebo bez hraniční kontroly, pokud jí podléhá). Ač je nelegální migrace vykreslována černě, nemusí to být zcela jednoznačná situace. Někteří migranti volí nelegální pobyt, protože je levnější – doložit všechny doklady pro cizineckou policii je často poměrně drahé a někteří migranti na to nemají finanční prostředky.

Přijímací středisko (PřS)

Je prvním místem, kde pobývají žadatelé o mezinárodní ochranu. Po dobu cca 3 týdnů nesmějí toto zařízení opustit a musí se podrobit preventivním zdravotním vyšetřením (proto se někdy PřS říká karanténa). Dále jsou zde žadatelům o mezinárodní ochranu sejmuty otisky prstů, provedeny další identifikační úkony a lustrace v databázích.

Trvalý pobyt

Je typ pobytu, který může cizinec získat po pěti letech nepřetržitého pobytu na území ČR (dříve to bylo 10 let). Podle současné právní úpravy je na získání tohoto pobytu právní nárok, což znamená, že cizinci musí být zdůvodněno, proč mu eventuálně nebyl trvalý pobyt povolen, a ten se může proti takovému rozhodnutí odvolat. Důležitou podmínkou je, že cizinec nesmí během oněch pěti let pobývat mimo území ČR dohromady déle než 10 měsíců. Cizinec s trvalým pobytem by měl požívat veškerých práv a povinností jako čeští občané s výjimkou volebního práva apod.

Uprchlík

Podle Ženevské konvence z roku 1951 je uprchlíkem každý člověk, který se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů. Na ženevské konvenci (mezinárodní Úmluva o právním postavení uprchlíků) je založena ochrana uprchlíků na území signatářských států: jak ochrana žadatelů o azyl, tak ochrana uznaných uprchlíků/azylantů.

Žadatel o mezinárodní ochranu (azyl)

Cizinec, který požádal Českou republiku o ochranu před pronásledováním ve svém státě a který čeká na vyřízení své žádosti. Žadatel o mezinárodní ochranu může pobývat na území ČR, a to v přijímacím nebo pobytovém středisku, nebo v soukromí. V období jednoho roku od podání žádosti nesmí pracovat, po uplynutí této doby může pracovat